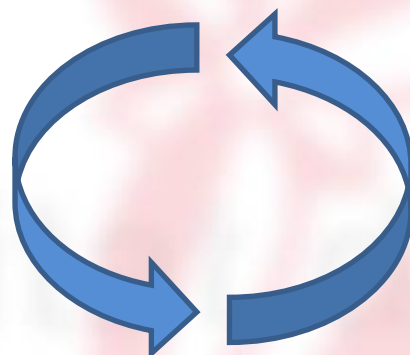

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Els Cercles de Suport i Responsabilitat

Des del voluntariat, treballant per la integració

Orígens dels Cercles de Suport i Responsabilitat

De la iniciativa ciutadana a un programa de tractament

- Els Cercles van començar l'any **1995 al Canadà**, com una iniciativa duta a terme per una organització religiosa local que, davant l'imminent alliberament definitiu d'un delinqüent sexual reincident, es varen organitzar per ajudar-lo a superar el rebuig social i, alhora, per evitar que iniciés un nou procés de reincidència.
- Amb aquesta finalitat, varen crear gairebé **de manera espontània un grup de persones de la comunitat on residia aquest delinqüent sexual que li proporcionava suport i supervisió en les activitats de la vida quotidiana**, facilitant-li així la integració social i preservant la seguretat de la comunitat.
- El moviment va assolir tant d'èxit, que va despertar l'interès de les autoritats penitenciàries i del món de la recerca. A partir d'aquí, es va elaborar un model que ha estat avaluat i que ha anat evolucionant en forma de projectes a diferents països com **Estats Units, Regne Unit, Holanda i Bèlgica**.
- Actualment **és un model d'intervenció que s'aplica amb delinqüents sexuals que han finalitzat el tractament a la presó per tal de facilitar la seva reinserció i evitar la reincidència** quan surten en semilibertat o llibertat definitiva.

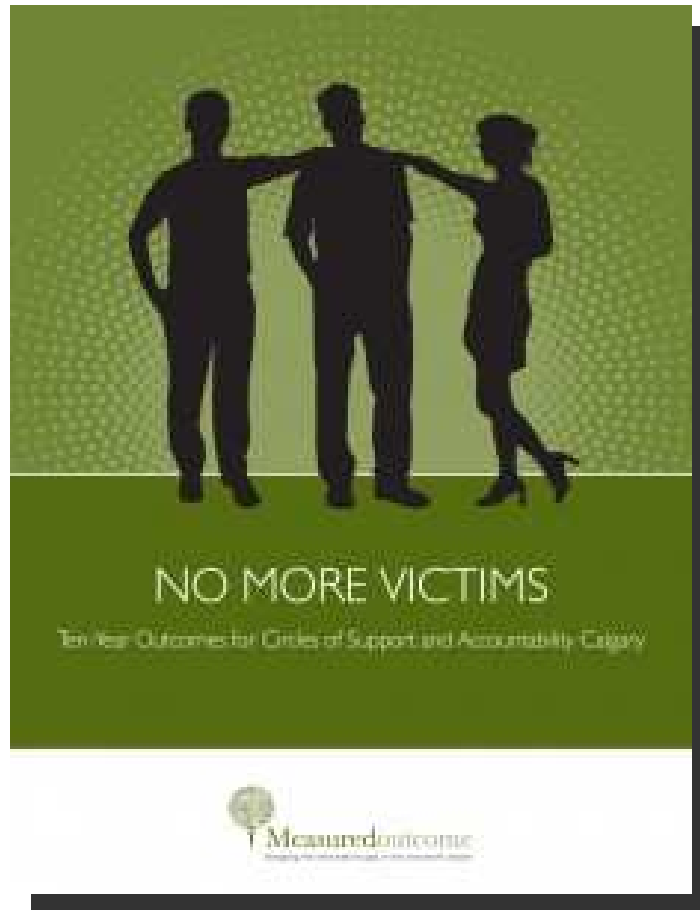
Com funciona un Cercle I

Dins els Cercles: Professionals, voluntaris i penats

- ✓ La intervenció es fa mitjançant un **grup de voluntaris** que, sota la supervisió d'un professional (coordinador), **ofereixen suport a un delinqüent sexual** a l'hora que fan control social de la seva adaptació a la vida en llibertat, amb la finalitat de que es mantingui allunyat de situacions de risc de reincidència.
- ✓ **Es dona intercanvi de informació entre els voluntaris i els serveis de tractament i penitenciaris** mitjançant el coordinador. També es dona intercanvi d'informació i coordinació amb altres serveis comunitaris com poden ser: policia o serveis de salut mental, en funció del cas. Això permet una millor detecció de situacions de risc, el suport als objectius de tractament i l'ajut en els primers mesos fora de presó.
- ✓ Per tal d'aconseguir aquests objectius, **el grup de voluntaris i el penat es troben regularment per valorar els progressos i dificultats en la integració social d'aquest.**
- ✓ També **planifiquen activitats en el seu medi i prenen acords que es duran a terme per tal de facilitar aquest procés. Totes les activitats i acords del cercle son supervisades per part del coordinador.** Aquest també resol qualsevol incidència que es pugui produir i comparteix informació amb els professionals, recursos i autoritats encarregats del tractament i control del penat. **Cada cercle té una durada d'un any i mig, de mitjana.**

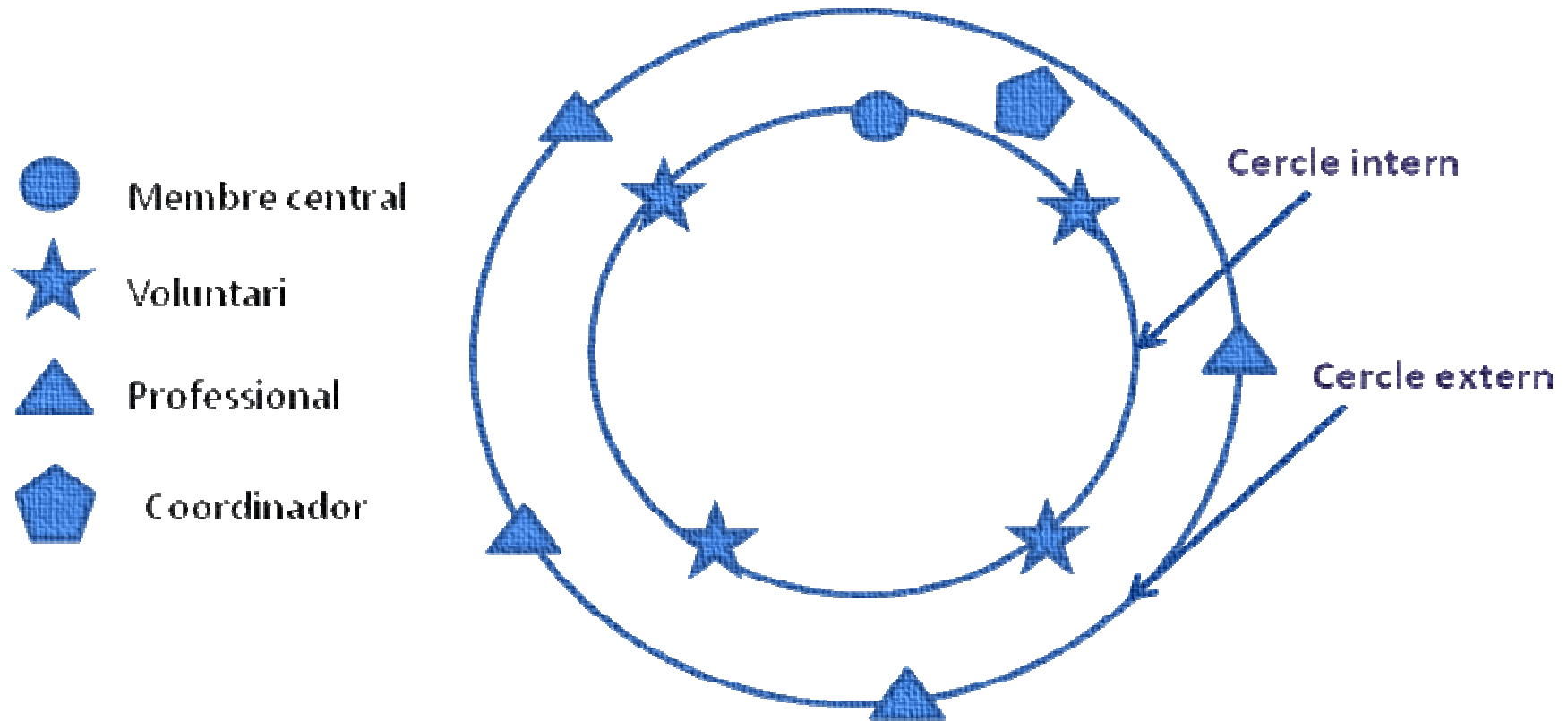
Com funciona un Cercle II

Support sense secrets

- Els membres dels Cercles es comprometen amb els **principis de suport i responsabilitat**. Això implica que el membre central (el penat) ha de ser clar a l'hora d'informar sobre tots els aspectes importants de la seva vida: gestió econòmica, ocupació del temps lliure, activitats, relacions, etc. i que aquesta informació és compartida entre tots els membres del cercle (“no secrets”). Per la seva part, els voluntaris es comprometen a oferir suport emocional i material per atendre les necessitats en la seva integració social (vivenda, recerca de feina, temps lliure, cura de la salut...) i a compartir la informació amb els professionals de tractament i de justícia.

Estructura d'un cercle*

* Font: *European Handbook of CoSA*

Principis dels Cercles de Suport i Responsabilitat

- No més víctimes.** Tots els participants en el programa es comprometen amb que la màxima prioritat és evitar que hi hagi noves víctimes.
- No hi ha secrets.** Hi ha un compromís comú de transparència: qualsevol informació rellevant pel procés de reintegració del penat o per evitar el risc de reincidència ha de ser compartida entre els voluntaris, coordinador i responsables del tractament
- Acceptació i suport.** El membre central (penat) és reconegut com una persona que vol formar part de la societat amb responsabilitat i voluntat de canvi. Els voluntaris i els professionals li ofereixen suport per aconseguir aquest propòsit.
- Valoració de la conducta.** Els fets delictius són considerats inacceptables. Els voluntaris i els professionals valoren els esforços del penat per aconseguir una reintegració efectiva i desaproven qualsevol conducta que suposi un risc per la comunitat.
- Responsabilitat vers el delicte i el procés de canvi.** El membre central es fa responsable del mal causat amb el delicte i de la seva conducta durant el retorn a la vida en llibertat.

Efectivitat del programa

De la iniciativa ciutadana a un programa de tractament

- Pel que fa a l'efectivitat del programa Cercles, l'avaluació més completa s'ha fet a Canadà l'any 2009 comparant dos grups equivalents de delinqüents sexuals després de sortir en llibertat. Es va trobar que **el programa Cercles reduïa entre un 70 i un 80% la probabilitat de reincidència.**

- *D'on partim a Catalunya?*

Els tractaments que fem dins dels centres penitenciaris – recordem que el programa Cercles està destinat a penats en semilibertat o llibertat definitiva - es demostren eficaços reduir la reincidència sexual.

Hi ha una avaluació feta al CP de Brians 1 que ho posa de manifest:

En relació a un grup de delinqüents sexuals analitzats, es va veure que del grup que havia sortit en llibertat sense cap intervenció tenia una reincidència del 18'2%. Però, dels interns que havien rebut intervenció dins del centre, només van reincidir un 4,1%.

El programa Cercles **dona continuïtat a la intervenció feta a la presó en un context de semilibertat.** D'aquesta manera és potencia l'efecte del tractament per tal de millorar les possibilitats d'èxit durant la transició de la presó a la vida en llibertat. I així ampliar el percentatge d'interns que tornen a la llibertat i abandonen l'activitat delictiva.

CIRCLES4EU

La implementació dels Cercles pilot a Catalunya, dins el projecte europeu Cercles 4EU I

Una iniciativa en expansió a Europa

- El projecte europeu Cercles 4EU té l'objectiu expandir l'aplicació de Cercles a Europa, sota estàndards de qualitat i supervisió i s'ha establert una xarxa europea de supervisió i suport al seu desenvolupament.
- El programa està coordinat pel Regne Unit i Holanda atesa la seva experiència prèvia en l'aplicació de Cercles, juntament amb la CEP (*Organització Europea de Probation*).
- Això serà possible gràcies a què la Comissió Europea ha concedit una subvenció en el marc del programa Daphne III per l'expansió a d'altres països dels Cercles, la creació d'una xarxa europea que coordini el desenvolupament del model i els estàndards d'aplicació, i per la recerca i difusió de resultats.
- Cal destacar que el programa Dapne de la Unió Europea té com a finalitat la protecció de la infància, la joventut i les dones de qualsevol tipus de violència.

La implementació dels Cercles pilot a Catalunya, dins el projecte europeu Circles 4EU II

Catalunya, seleccionada pel seu model d'intervenció

- **Juntament amb Catalunya, Bulgària i Letònia també aplicaran de forma pilot el programa cercles durant la durada del projecte (2 anys).** Mentrestant, França, Irlanda i Hongria participaran com a observadors per tal d'aprendre de l'experiència dels països que apliquen el pilot.
- L'elecció dels països que apliquen el programa en aquesta primera fase s'ha fet després d'avaluar les condicions de la intervenció amb delinqüents sexuals a cada sistema penitenciari. En el cas de Catalunya; l'existència d'un programa de tractament i una estructura professional que l'aplica, el desenvolupament de protocols d'avaluació de risc, i el propi model de medi obert que dona continuïtat a la intervenció en el medi social en col·laboració amb els recursos socials, configuren el context òptim per la implementació dels Cercles.
- Junt amb el Departament de Justícia, hi participen com a socis del projecte a Catalunya l'Obra Social de la Caixa i la Universitat de Barcelona.

La implementació dels Cercles pilot a Catalunya, dins el projecte europeu Circles 4EU III

Suport econòmic al projecte

- El programa s'aplicarà amb interns que es troben en règim obert o llibertat condicional i es seleccionaran en base a uns criteris concrets –avaluació dels antecedents i factors de risc de reincidència, realització dels programes de tractament en centre penitenciari, i l'existència de mancances en suport social i recursos personals, entre els més importants -.
- Catalunya disposarà de **71.399 € concedits per la UE** per desenvolupar aquest programa durant dos anys.

Aspectes a destacar del programa Cercles I

- La finalitat és la **prevenció de la reincidència** dels condemnats per delictes sexuals. El programa dona continuïtat al tractament fet a la presó durant el procés de transició de la presó a la llibertat.
- Els interns seleccionats estan en **règim obert o llibertat condicional i han finalitzat el tractament** a la presó
- La intervenció és duu a terme mitjançant la **col·laboració entre professionals, voluntaris, entitats socials i institucions de la comunitat**.
- La intervenció comporta tant el **suport a la reinserció com la supervisió** per la prevenció de la reincidència,
- Aquest model ve avalat per la seva aplicació a Amèrica del Nord i Europa.
- A Catalunya hi ha un total de 600 interns condemnats per delictes sexuals. El 14% es troben en semilibertat: règim obert o llibertat condicional. Cada any finalitza la condemna un promig de 90 interns. Més del 80% **no torna a delinquir**. Aquesta taxa **es pot millorar combinant el tractament a presó amb la supervisió i suport en semilibertat**.

Aspectes a destacar del programa Cercles II

- **El 75% dels delinqüents sexuals que arriben a règim obert han fet el programa de tractament específic per delinqüents sexuals.** La resta fan altres programes adaptats a les seves necessitats. A dintre de la presó, el 60% ha fet o està fent el programa per delinqüents sexuals. La resta estan a l'espera d'iniciar el tractament o estan fent altres activitats de tractament.
- El programa Cercles s'aplica a Catalunya amb el finançament de la Unió Europea en un projecte coordinat amb **altres 8 països.**

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

www.gencat.cat/justicia